

Về phát huy dân chủ và đổi mới hệ thống chính trị cơ sở xây dựng nông thôn mới (trường hợp thành phố Hải Phòng)

Lê Khắc Nguyên Anh^(*)

Tóm tắt: Phát huy dân chủ ở cơ sở đã được thực tiễn khẳng định là một chủ trương đúng đắn, tác động tích cực tới nhiều mặt của đời sống xã hội. Để việc phát huy dân chủ ngày càng có hiệu quả, mang tính bền vững và lâu dài ở các địa phương, đặc biệt là trong quá trình xây dựng nông thôn mới hiện nay, đòi hỏi phải có sự lãnh đạo, chỉ đạo thường xuyên của các cấp ủy; sự thực hiện nghiêm túc, sáng tạo, có trách nhiệm của chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể và sự hưởng ứng tích cực của các tầng lớp nhân dân.

Bài viết là một phần kết quả đề tài “Giải pháp thực hiện dân chủ và an sinh xã hội ở các xã thành phố Hải Phòng phục vụ xây dựng nông thôn mới” do chúng tôi thực hiện từ năm 2013-2015, dưới sự chủ trì của trường Đại học Hải Phòng. Nội dung bài viết khái quát một số biện pháp thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở và đổi mới hệ thống chính trị được thực hiện ở thành phố Hải Phòng thời gian qua, từ đó làm rõ một số hạn chế, lý giải nguyên nhân và rút ra một số kinh nghiệm bước đầu.

Từ khóa: Dân chủ cơ sở, Đổi mới chính trị, Nông thôn mới, Hải Phòng

Thành phố Hải Phòng có 15 quận huyện, trong tổng số 223 đơn vị hành chính cấp xã, phường thì hơn 2/3 số đơn vị này thuộc địa bàn nông thôn (143 xã và 10 thị trấn thuộc 8 huyện). Trong những năm qua, Thành ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân Thành phố đã có nhiều chủ trương, biện pháp để triển khai thực hiện nghị quyết của Trung ương và các văn bản, chỉ thị của Chính phủ về xây dựng nông thôn mới. Đặc biệt việc đổi mới hoạt động hệ

thống chính trị, phát huy vai trò là chủ và làm chủ của nông dân các xã đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, góp phần hoàn thiện các tiêu chí xây dựng nông thôn mới ở các xã.

1. Một số kết quả đạt được

Ủy ban nhân dân thành phố Hải Phòng thời gian qua đã làm tốt công tác quán triệt, tuyên truyền, tập huấn nhằm nâng cao nhận thức về ý nghĩa, tầm quan trọng của việc thực hiện dân chủ trong xây dựng nông thôn mới; nâng cao năng lực thực hiện quyền làm

^(*) ThS. Chính sách công.

chủ cho cán bộ, đảng viên và nhân dân; công tác quán triệt, tuyên truyền, phổ biến được đặc biệt chú trọng; duy trì chuyên mục xây dựng nông thôn mới trên Cổng thông tin điện tử của thành phố, trên trang thông tin điện tử của các huyện. Các cơ quan báo chí, phát thanh truyền hình của thành phố xây dựng chuyên trang, chuyên mục tuyên truyền về xây dựng nông thôn mới, về đẩy mạnh xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới.

Công tác tập huấn, bồi dưỡng cho cán bộ, đảng viên, nhất là cấp cơ sở, trực tiếp thực hành dân chủ trong xây dựng nông thôn mới được các huyện ủy quan tâm chỉ đạo thường xuyên thông qua việc lồng ghép nội dung thực hiện quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới, trong chương trình tập huấn công tác dân vận, xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ hàng năm cho cán bộ, công chức cấp ủy, chính quyền, đoàn thể từ huyện đến xã.

Kết quả khảo sát của chúng tôi tại 138 xã của thành phố Hải Phòng thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới cho thấy, 100% xã đã xây dựng quy chế dân chủ ở cơ sở với các nội dung nhằm đảm bảo thực hiện Pháp lệnh 34, đưa ra những nội dung thiết thực, cụ thể phù hợp với đặc điểm, yêu cầu của từng xã, góp phần hoàn thành thắng lợi mục tiêu của chương trình.

** Các cơ chế, hình thức, phương pháp tổ chức của chính quyền cấp xã*

Việc tổ chức, triển khai quy chế dân chủ ở các xã trong toàn thành phố có nhiều hình thức, phương pháp tổ chức phong phú, đa dạng. Thông qua chương trình xây dựng nông thôn mới đã xuất hiện nhiều mô hình tiên tiến, cách làm hay, sáng tạo.

Thông qua việc niêm yết tại trụ sở ủy ban nhân dân xã, nhà văn hóa các thôn, thông báo trên hệ thống loa truyền thanh, nhất là tại các cuộc họp thôn, nhiều nội dung quan trọng trong lộ trình xây dựng nông thôn mới đã được công khai để nhân dân biết như: mục tiêu, nội dung, tiêu chí, thời gian, phạm vi thực hiện; các đề án, kế hoạch xây dựng nông thôn mới, quy hoạch xã nông thôn mới; cơ chế, chính sách của Trung ương và thành phố nhằm hỗ trợ phát triển sản xuất, xây dựng các hạng mục công trình; nguồn lực và việc huy động các nguồn lực để xây dựng nông thôn mới; chủ trương, kế hoạch vay vốn để phát triển sản xuất; phương thức và kết quả bình xét hộ nghèo, hộ cận nghèo được vay vốn; phương án đền bù, hỗ trợ, giải phóng mặt bằng khi thu hồi đất để triển khai các dự án đầu tư; nhiệm vụ, quyền hạn và quy chế hoạt động của ban quản lý xây dựng nông thôn mới của xã; tiến độ, kết quả thực hiện 19 tiêu chí của Bộ Tiêu chí quốc gia và những bổ sung, điều chỉnh về chủ trương, quy hoạch, kế hoạch thực hiện trong thời gian tiếp theo của địa phương.

** Một số mô hình thực hiện quy chế dân chủ hiệu quả với cách làm sáng tạo góp phần hỗ trợ các xã sớm hoàn thành chương trình xây dựng nông thôn mới*

- Huyện Vĩnh Bảo: Mô hình vận động nhân dân hiến đất để làm đường xi măng theo quy hoạch nông thôn mới của xã Tân Liên. Mô hình vận động nhân dân hiến đất thổ cư, phá bỏ tường bao, hàng rào để làm rãnh thoát nước, đường ngõ xóm của xã Nhân Hòa. Mô hình vận động nhân dân thực hiện đề án cơ giới hóa đồng bộ trong sản xuất nông nghiệp, vận động các cá nhân có điều kiện kinh tế trên địa bàn xã đối ứng kinh phí mua máy nông nghiệp để thực

hiện đề án của xã Cộng Hiền. Mô hình vận động nhân dân đóng góp để lắp đặt hệ thống cung cấp nước hợp vệ sinh của xã Tam Đa.

- Huyện An Dương: Mô hình vận động nhân dân xây dựng đường điện thấp sáng của thôn Vân Tra (xã An Đồng), thôn Nhu Kiều (xã Quốc Tuấn). Mô hình làm đường ra đồng của 6 xã Đặng Cương, Quốc Tuấn, An Hoà, Lê Lợi, Đại Bản, Tân Tiến. Mô hình hiến đất mở rộng đường của thôn Hoàng Mai, Bạch Mai, Tê Chủ (xã Đồng Thái). Mô hình thu gom, xử lý rác thải ở 4 xã An Hồng, An Hưng, An Đồng, Nam Sơn.

- Huyện Kiến Thụy: Mô hình vận động nhân dân hiến đất, đóng góp kinh phí, ngày công lao động của thôn Đường Thắng (xã Ngũ Đoan), thôn Đắc Lộc 1 (xã Đoàn Xá). Mô hình xây dựng 4 tuyến đường kiểu mẫu của xã Đoàn Xá. Mô hình vận động nhân dân thực hiện quy hoạch vùng sản xuất tập trung, xây dựng cánh đồng mẫu lớn của xã Đại Đồng, xã Hữu Bằng. Mô hình tiết kiệm, giúp hội viên phụ nữ nghèo phát triển sản xuất của xã Ngũ Phúc. Mô hình Tổ Hợp tác chăn nuôi an toàn Thành Đạt.

- Huyện Tiên Lãng: Mô hình vận động nhân dân đồn điền, đổi thửa của xã Tiên Thắng, xã Kiến Thiết, xã Quyết Tiến. Mô hình vận động nhân dân quy hoạch vùng sản xuất tập trung, cánh đồng mẫu lớn, thâm canh tăng vụ của xã Tiên Cường, xã Vinh Quang. Mô hình xây dựng trang trại chăn nuôi của xã Khởi Nghĩa, xã Quang Phục...

- Huyện Thủy Nguyên: Mô hình vận động nhân dân giải phóng mặt bằng, hiến đất làm đường xây dựng nông thôn mới của xã Thiên Hương. Mô hình xây dựng cánh đồng mẫu lớn của xã Kênh Giang. Mô hình vận động nhân dân xã

hội hoá việc thu gom rác thải của xã Thủy Sơn.

- Huyện An Lão: Mô hình vận động nhân dân hiến đất làm đường của xã Quang Trung, xã Trường Thọ, xã An Thọ. Mô hình vận động nhân dân xây dựng cánh đồng mẫu lớn của xã An Tiến, xã Tân Viên, xã Chiến Thắng. Mô hình thu gom, vận chuyển và xử lý rác thải sinh hoạt của xã Trường Thành.

- Huyện Cát Hải: Mô hình vận động nhân dân hiến đất, góp ngày công lao động xây dựng đường giao thông của xã Trân Châu. Mô hình vận động nhân dân phá tường rào, xây dựng hàng rào cây xanh, tạo cảnh quan du lịch của xã Việt Hải.

Một trong những điểm nổi bật khi thực hiện Chương trình Mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới ở các xã trên địa bàn thành phố Hải Phòng thời gian qua là đã phát động rộng khắp phong trào *“Toàn dân chung sức xây dựng nông thôn mới”*. Quan điểm cốt lõi là lấy dân làm gốc, thực hiện tốt quy chế dân chủ ở cơ sở. Mọi việc đều được nhân dân bàn bạc và quyết định với phương châm *“Dân biết, dân bàn, dân làm và dân hưởng thụ”*. Nhờ đó các xã trên địa bàn thành phố Hải Phòng đã huy động được sức người, sức của để thực hiện chương trình đạt nhiều thành công ngoài mong đợi, góp phần cải thiện kết cấu hạ tầng nông thôn tại nhiều thôn, xóm.

** Sự phối kết hợp giữa các tổ chức trong hệ thống chính trị*

Xây dựng nông thôn mới là sự nghiệp lâu dài của toàn Đảng, toàn dân, của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội, trong đó ở mỗi xã Đảng ủy xã có vai trò lãnh đạo, hội đồng nhân dân, ủy ban nhân dân các xã chủ trì, triển khai kế hoạch, tổ chức thực hiện, Mặt trận Tổ

quốc và các đoàn thể xã hội đóng vai trò rất quan trọng trong công tác tuyên truyền, vận động các tầng lớp nhân dân đoàn kết, phát huy sức mạnh cùng thực hiện. Sự phối hợp giữa các tổ chức của hệ thống chính trị là yếu tố quyết định kết quả thực hiện ở cơ sở.

Cấp ủy Đảng ở mỗi xã chủ động, trí tuệ xây dựng các nghị quyết nhằm thực hiện tốt chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và bám sát nhiệm vụ phát triển kinh tế, xã hội của địa phương, phát huy được mọi tiềm năng và quyền làm chủ của nhân dân xã; lãnh đạo, chỉ đạo chính quyền và các đoàn thể, nhân dân thực hiện nghị quyết của Đảng, tạo được sự đồng thuận, thống nhất cao, sự đoàn kết nhất trí của nhân dân.

Chính quyền các xã cụ thể hóa Pháp lệnh dân chủ ở xã, phường, thị trấn theo phương châm “*dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra*” gắn với đẩy mạnh cải cách hành chính theo cơ chế “*một cửa*”, “*một cửa liên thông hiện đại*”. Các nội dung công khai ở cơ sở tiếp tục được thực hiện như: thủ tục hành chính, thời gian giải quyết thủ tục hành chính, phí, lệ phí; chủ trương huy động các khoản đóng góp của nhân dân, vay vốn xóa nghèo, hỗ trợ phát triển sản xuất; cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất; bình xét hộ nghèo, làng văn hóa, tổ dân phố văn hóa, gia đình văn hóa; thực hiện chính sách xã hội trong các dịp lễ, tết; đào tạo nghề cho lao động nông thôn; đền bù, giải phóng mặt bằng... Nhiều nội dung xây dựng nông thôn mới được cấp ủy, chính quyền địa phương tổ chức họp bàn bạc công khai dân chủ với nhân dân, đạt được kết quả rõ nét. Công tác chỉ đạo, điều hành, hoạt động của chính quyền cơ sở từng bước cải tiến và

nâng cao chất lượng theo hướng dân chủ, minh bạch; tạo điều kiện để nhân dân giám sát quá trình thực thi công vụ của cán bộ, công chức; thái độ, trách nhiệm của cán bộ, công chức trong thực thi công vụ, nhất là ở bộ phận tiếp nhận hồ sơ và trả kết quả, có những chuyển biến tích cực.

Việc đẩy mạnh thực hiện dân chủ, công khai, minh bạch trong công tác quản lý đất đai, giải phóng mặt bằng được chính quyền các cấp coi trọng, nhân dân đồng tình, ủng hộ, góp phần tích cực vào việc đẩy nhanh tiến độ thi công các công trình, dự án ở nhiều xã, phường, thị trấn....

Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội các cấp thường xuyên đổi mới, đa dạng hóa nội dung, phương pháp tuyên truyền, giáo dục cho cán bộ, đảng viên và nhân dân nhằm nâng cao nhận thức về ý nghĩa, tầm quan trọng của việc xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ thông qua các hội nghị tập huấn, hội nghị chuyên đề và mạng lưới tuyên truyền viên ở cơ sở, gắn với đẩy mạnh các phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động lớn, nhất là phong trào “*Toàn dân chung sức xây dựng nông thôn mới*” và “*Xây dựng khu dân cư văn hóa*”. Phối hợp với các cơ quan có liên quan tiến hành rà soát, sửa đổi và vận động nhân dân tự giác thực hiện hương ước, quy ước.

Tập trung quán triệt, hướng dẫn, tập huấn cho đội ngũ cán bộ ở cơ sở từng bước triển khai thực hiện Quyết định “*Quy chế giám sát, phản biện của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị-xã hội*” và “*Quy định về Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị-xã hội và nhân dân tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền*”. Trong điều kiện Hải

Phòng thí điểm không tổ chức hội đồng nhân dân quận, huyện, phường, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Thành phố đã tổ chức Hội nghị chuyên đề “*Nâng cao chất lượng hoạt động đối thoại với nhân dân*” nhằm trao đổi, rút kinh nghiệm, nhân rộng những cách làm hay, có hiệu quả về nội dung, phương pháp tiếp xúc, đối thoại với nhân dân của cấp ủy, chính quyền.

Mặt trận Tổ quốc phối hợp với chính quyền tổ chức lấy ý kiến cử tri trong các cuộc tiếp xúc trước kỳ họp hội đồng nhân dân các cấp, duy trì và nâng cao hiệu quả giám sát, bỏ phiếu tín nhiệm với một số chức danh lãnh đạo quản lý của hệ thống chính trị đảm bảo dân chủ, công khai, đúng luật. Thời gian qua, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân cũng đã phối hợp phát động phong trào thi đua thực hiện Chương trình Mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2011-2020, thông qua các cuộc vận động như: “*Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư*”; “*Cựu chiến binh gương mẫu chung sức đồng lòng xây dựng nông thôn mới*”; chương trình thanh niên xung kích, thanh niên tình nguyện bảo vệ môi trường nông thôn; cuộc vận động “*Xây dựng gia đình 5 không 3 sạch*” của các hội phụ nữ... Nhiều nội dung của Chương trình Mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2011-2020 bước đầu đã được triển khai thực hiện đạt kết quả tốt, trong đó 100% xã hoàn thành quy hoạch, đề án xây dựng nông thôn mới.

2. Một số hạn chế

Bên cạnh những kết quả đạt được, việc thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở trên địa bàn các xã thành phố Hải Phòng còn một số hạn chế nhất định.

Một số cấp ủy, chính quyền cơ sở chưa quan tâm đầy đủ, thiếu sâu sát trong chỉ đạo tổ chức thực hiện quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới; việc cụ thể hóa thành văn bản tổ chức thực hiện còn lúng túng, rập khuôn, chưa bám sát vào tình hình thực tiễn, yêu cầu, nhiệm vụ của địa phương.

Việc xây dựng kế hoạch thực hiện dân chủ trong xây dựng nông thôn mới của ủy ban nhân dân một số xã tuy đã được quan tâm thực hiện nhưng nội dung còn chung chung, chưa gắn với lộ trình, tiến độ xây dựng nông thôn mới của địa phương; chưa xác định rõ các bước thực hiện; việc phân công, phân nhiệm giữa các tổ chức trong hệ thống chính trị chưa rõ ràng; việc công khai, dân chủ trong giao chỉ tiêu, kế hoạch ngân sách ngay từ đầu năm cho các xã phục vụ xây dựng nông thôn mới còn nhiều bất cập.

Ở một số địa phương, nhiều nội dung chưa được công khai rộng rãi đến từng hộ dân, từng người dân như: hồ sơ pháp lý liên quan đến các công trình, dự án đã được cơ quan nhà nước có thẩm quyền phê duyệt; kế hoạch, chương trình hoạt động cụ thể, trách nhiệm của các thành viên và hiệu quả hoạt động của ban quản lý xây dựng nông thôn mới xã; việc sử dụng, kết quả, hiệu quả sử dụng, quyết toán kinh phí việc sử dụng các khoản nhân dân đóng góp...

Việc tổ chức để nhân dân bàn bạc công khai, dân chủ, tham gia ý kiến trước khi quyết định chủ trương, hình thức, mức đóng góp các công trình, dự án chủ yếu qua các cuộc họp thôn, nhưng nhiều đại diện hộ gia đình không tham gia các cuộc họp.

Việc thực hiện quyền giám sát của nhân dân đối với hoạt động của ban

quản lý xây dựng nông thôn mới xã; đối với việc xây dựng các công trình, dự án thông qua ban giám sát đầu tư cộng đồng còn hạn chế, nhất là đối với các dự án, công trình xây dựng cơ sở hạ tầng, đòi hỏi về chuyên môn nghiệp vụ, kiến thức cơ bản về lĩnh vực đầu tư, tài chính, xây dựng. Một số địa phương chưa thực sự quan tâm đến việc lấy ý kiến nhân dân về mức độ khả thi của các nội dung, quy định triển khai nông thôn mới khi áp dụng với địa bàn.

Công tác tuyên truyền về quy chế dân chủ và thực hiện quy chế dân chủ tới đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân chưa thường xuyên, phương pháp tuyên truyền chậm đổi mới, thiếu đa dạng. Trong quá trình thực hiện quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới, khó khăn, vướng mắc chính vẫn là việc thống nhất huy động các nguồn lực đóng góp của nhân dân. ...

Thực tế cho thấy, việc triển khai xây dựng nông thôn mới trên địa bàn Thành phố hiện đang gặp phải nhiều khó khăn. Sản xuất nông nghiệp một số nơi nhất là vùng xa trung tâm vẫn mang tính truyền thống là chính, do đó thu nhập còn thấp, không ổn định. Một số huyện có diện tích đất nông nghiệp nằm trong quy hoạch phát triển đô thị, quy hoạch phân khu của thành phố nên không thể chuyển đổi cơ cấu cây trồng, chỉ có thể sản xuất độc canh cây lúa, thậm chí có địa phương còn bỏ hoang. Số lượng mô hình, nhất là số mô hình ứng dụng kỹ thuật công nghệ cao có hiệu quả chưa nhiều, chưa có nhiều vùng sản xuất nông nghiệp chuyên canh quy mô lớn. Công tác quản lý quy hoạch, xây dựng, đất đai khu vực nông thôn còn nhiều hạn chế, bất cập; vệ sinh môi trường nông thôn ở một số nơi chưa được quan tâm thường xuyên, nhất là các làng nghề.

Qua số liệu khảo sát, chúng tôi nhận thấy ở các xã còn tồn tại một số vấn đề gây bức xúc trong nhân dân như: vấn đề tranh chấp đất đai, khiếu kiện vượt cấp, cờ bạc, nghiện hút, mê tín dị đoan, cán bộ tham nhũng... Đánh giá về nguyên nhân của những tồn tại yếu kém trên, người dân cho rằng một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến thực trạng trên là do vai trò lãnh đạo, năng lực quản lý của hệ thống chính trị còn hạn chế, trong đó có vai trò của các cấp ủy đảng.

Khi được hỏi về mức độ hài lòng của người dân về hoạt động của các tổ chức chính trị, của các cấp ủy đảng, người dân chủ yếu chọn ở mức độ bình thường (mức 3): huyện Tiên Lãng 39,1%; huyện Vĩnh Bảo 50,3%; huyện Kiến Thụy 35,9%; huyện An Dương 22,7%; huyện Thủy Nguyên 52,9%; huyện An Lão 57,3%; huyện Cát Hải 23%.

Khảo sát bằng phiếu của chúng tôi về đội ngũ cán bộ xã được cụ thể với 5 nội dung chính: trình độ chuyên môn đáp ứng được yêu cầu công việc; năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm; tinh thần phục vụ nhân dân; phẩm chất đạo đức; mức độ giải quyết công việc. Có 4 mức để đánh giá là: tốt, khá, trung bình, kém. Kết quả cho thấy, theo đánh giá của người dân, cán bộ cấp cơ sở của thành phố vẫn còn một bộ phận trình độ chuyên môn còn thấp, mức độ giải quyết công việc hiệu quả chưa cao, thậm chí, còn có cả mức trung bình và kém. Người dân rất mong mỗi đòi hỏi phải nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị, trong đó có các cấp ủy đảng.

3. Nguyên nhân của tồn tại, hạn chế

Một số cấp ủy, chính quyền cơ sở chưa nhận thức đầy đủ về ý nghĩa, tầm quan trọng của việc thực hiện quy chế

dân chủ trong xây dựng nông thôn mới là yếu tố then chốt quyết định tính bền vững, thành công của Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới, sự ổn định, vững mạnh của hệ thống chính trị cơ sở nên chưa tập trung lãnh đạo, chỉ đạo triển khai thực hiện có hiệu quả.

Công tác kiểm tra, giám sát chưa thường xuyên, một số địa phương chưa coi đây là nhiệm vụ trọng tâm, thiếu tập trung chỉ đạo dẫn đến kết quả thực hiện chưa đồng đều giữa các địa phương, còn để xảy ra một số vụ việc vi phạm dân chủ; việc biểu dương, khen thưởng các mô hình, điển hình gắn với sơ kết định kỳ chưa được quan tâm đúng mức.

Hoạt động của ban chỉ đạo quy chế dân chủ một số địa phương còn hình thức; chưa có nhiều nội dung tham mưu, đề xuất cho cấp ủy thực sự rõ nét, sâu sắc, phù hợp với điều kiện, tình hình cụ thể của địa phương về xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới. Trình độ, năng lực thực thi dân chủ của một bộ phận cán bộ, công chức còn nhiều hạn chế, chưa tương xứng với yêu cầu, nhiệm vụ của Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới.

Sự phối hợp của chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể trong việc quán triệt và tổ chức thực hiện quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới còn thiếu thường xuyên, chưa chặt chẽ; năng lực, trình độ của thành viên ban thanh tra nhân dân, ban giám sát đầu tư cộng đồng còn hạn chế, chưa đáp ứng được yêu cầu, nhiệm vụ.

Còn tư tưởng trông chờ, ỷ lại của một phần cán bộ, đảng viên và nhân dân, coi chương trình xây dựng nông thôn mới là được nhà nước đầu tư xây

dựng. Trong khi đó mục tiêu, quan điểm của chương trình là do nhân dân làm chủ thể, phát huy nội lực của địa phương là chính, nhà nước chỉ đầu tư hỗ trợ thúc đẩy phát triển sản xuất và xây dựng kết cấu hạ tầng. Bên cạnh đó, nhiều công trình, dự án khi triển khai, muốn đem lại hiệu quả cần một thời gian nhất định, người dân chưa được trực tiếp thụ hưởng quyền lợi nên chưa tự giác, chủ động, tích cực trong việc thực hiện đầy đủ, triệt để quyền là chủ, làm chủ của mình, còn tình trạng so bì, thờ ơ, tham gia kiểu phong trào, miễn cưỡng.

4. Một số kinh nghiệm bước đầu

Trong việc phát huy dân chủ, đổi mới hệ thống chính trị cơ sở ở thành phố Hải Phòng nói riêng và các địa phương trên cả nước nói chung, cần làm tốt công tác tuyên truyền, vận động giáo dục, thuyết phục để cán bộ, đảng viên và nhân dân nhận thức đúng, đầy đủ được ý nghĩa, tầm quan trọng và tác động tích cực của việc xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ đối với Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới; từ đó chủ động, tích cực phát huy vai trò là chủ, làm chủ của mình trong quá trình thực hiện.

Các cấp ủy đảng, chính quyền, nhất là người đứng đầu, cần đặc biệt coi trọng và nghiêm túc triển khai quy chế dân chủ trong xây dựng nông thôn mới gắn với thực hiện các nhiệm vụ kinh tế-xã hội, các phong trào thi đua yêu nước, nhất là phong trào *“Toàn dân chung sức xây dựng nông thôn mới”* và *“Dân vận khéo”*; tập trung lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện với phương châm *“dễ làm trước, khó làm sau”*, không nóng vội, hình thức.

Thực hiện tốt chủ trương xã hội hóa gắn liền với thực hiện công khai, minh bạch, dân chủ trong công tác xã hội hóa

theo phương châm “*lấy sức dân để lo cho dân*”, tạo nguồn vốn đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng và các công trình phúc lợi công cộng song song với việc chú trọng chăm lo, bồi dưỡng sức dân, duy trì nguồn lực bền vững cho phong trào.

Gắn việc thực hiện quy chế dân chủ với không ngừng bồi dưỡng, nâng cao năng lực, trình độ thực hành dân chủ cho đội ngũ cán bộ cơ sở; phát huy cao độ vai trò, trách nhiệm của ban chỉ đạo quy chế dân chủ, ban quản lý xây dựng nông thôn mới; phân công rõ nhiệm vụ và quy định chế độ trách nhiệm cho từng tổ chức, từng thành viên.

Chú trọng công tác sơ kết, tổng kết, kiểm tra, giám sát, kịp thời biểu dương, khen thưởng và nhân rộng những mô hình, điển hình tiêu biểu; kịp thời phát hiện, chấn chỉnh, xử lý những sai phạm, tạo niềm tin cho nhân dân vào công tác chỉ đạo, điều hành của cấp ủy, chính quyền.

Xây dựng nông thôn mới là chủ trương lớn, là chương trình mục tiêu quốc gia đang được triển khai cần thiết có sự chung tay của toàn xã hội nhưng chủ thể có vai trò quyết định là nông dân và hệ thống chính trị các cấp đặc biệt là hệ thống chính trị cấp cơ sở.

Trong quá trình triển khai thực hiện, việc phát huy dân chủ cùng với công cuộc đổi mới hệ thống chính trị đòi hỏi phải kết hợp nhiều giải pháp một cách đồng bộ, linh hoạt, phù hợp với

hoàn cảnh cụ thể của từng địa phương, cơ quan, đơn vị. Có như vậy, việc thực hiện dân chủ ở cơ sở mới thực sự trở thành động lực, phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc, thúc đẩy các phong trào thi đua yêu nước tại địa phương.

Trên cơ sở kết quả đạt được và khắc phục những tồn tại hạn chế, thành phố Hải Phòng sẽ sớm hoàn thành mục tiêu đã đề ra □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Chính trị (khóa VIII) (1998), *Chỉ thị số 30 về xây dựng và thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở*, ngày 18/2/1998.
2. Ban chỉ đạo xây dựng nông thôn mới thành phố Hải Phòng, *Tài liệu, văn bản chỉ đạo, hướng dẫn của Trung ương, thành phố về xây dựng nông thôn mới*
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (1986), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI*, Nxb. Sự thật, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (1991), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.